

① Outwerp klimaatplan 2025-2035.

- tweede plan op basis van de klimaatwet.
- bevat reeds bestaand beleid + agendaert beleidsrichtingen waar financiële besluitvorming nog over plaats moet vinden.
- klimaatneutraliteit: NL staat in 2050 nauwelijks emissie uit en resterende emissies in eigen land of binnen de EU gecompenseerd door vastlegging koolstof (bossen of onder de grond).
- transitiepad → 2040 → 95% broeikasreductie.
- koolstofverwijdering onderdeel van het plan → onzekerheden over kosten, capaciteit & tempo en moet echt gaan dragen aan klimaatneutraliteit.
- verschillende adviezen & burgerconsultaties → 4 uitgangspunten geformuleerd. Klimaatbeleid moet leiden tot:
 - 1) rechtvaardige uitkomsten en expliciet is over wat er voor bedoeld.
 - 2) economische perspectief biedt
 - 3) ruimte biedt aan maatschappelijke initiatieven.
 - 4) rekening houdt met de samenhang tussen de 3 transitieën die gelijktijdig moeten plaatsvinden om klimaatneutraliteit te bereiken
- De transitie gaat iedereen aan: in samenwerking met de Cda wereld gewerkt aan een verhalen bundel dat de weg naar klimaatneutraliteit vertaalt in 5 inspirerende verhalen ⇒ "verbeelding" → gesprek op gang brengen.

hierna lezen!

Voetnoot Verhalen bundel!

- ① uitgangspunten. Mensen in transitie waarde hechten → milieu, natuur, duurzaamheid + energiekosten omlaag brengen + investeringen terugverdienen. kopers / huurders / lage / hoge inkomens. acceptatie en draagvlak & succesvolle uitvoering van het beleid.

rechtvaardigheids principes moeten transparant zijn (werk advies).
leidende principes (uit gesprek van het NKP). **Rechtvaardigheid.**

- realistische klimaatdoelen.
- gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid. we meer uitstoot of zich waarschijnlijk kan aanpassen heeft meer verantwoordelijkheid. Risico's hoog → subsidie anders bijzorg of nameuring.

- bijdrage en ondersteuning naar draagkracht ⇒ rekening houden met het doen vermogen van burgers.
- vervuiler betaalt. ETS.

- kan wel afgeweken worden. en soms schuiven de principes → gericht ondersteuning zoeken waar nodig.
- rechtvaardigheid ook in het proces Jan. 2025 start van het burgerberaad (175 Nederlanders).

uitgangspunten

leidende principes

2) Transitie met economische perspectief $\Rightarrow$ Concurrentie vermogen van NL en Europa $\rightarrow$ deen industrial deal.

- duurzame toekomst $\rightarrow$ welke economie past erbij.

De perspectief op de Nederlandse economie: 1) innovatie 2) duurzaam 3) onderdeel van een sterk Nederland in een weerbaar Europa 4) laat de samenleving meeprofiteren en participeren. **perspectief economie**. Groene groei? vernieuwing + innovatie aanjagen. ondernemerschap en creativiteit de ruimte geven, groene wachtlijsten.

3) Ruimte voor maatsch. initiatief. Burgerinitiatieven $\rightarrow$ inspirerende voorbeelden voor de omgeving. versterkte onderlinge relaties, actieve rol in het systeem. **onderzoek in 2025 naar de knelpunten + kabinetvoorstel om het op te leven + maatschappelijke organisatie + jeug + sport. 2025 knelpunten onderzoek.**

4) aandacht voor samenhang met andere opgaven. investeren in schone lucht $\rightarrow$ volksgezondheid, klimaat, economie. biodiversiteit. **draagkracht Noordzee. Druk in de ondergrond.** Voedselsysteem (plantaadige eiwitten). **circulariteit $\rightarrow$ grondstoffen + transitie.** Naar momenteel jaagt de energietransitie juist de vraag naar kritieke metalen en mineralen op van hergebruik + recycling kan het niet bijbenen. De energietransitie dreigt grondstofuitputting te veroorzaken. - **digitalisering** (wat ook grondstoffen + stroom kost).

$\Rightarrow$ veel vragen van de inpassings vermogen van mensen.

$\Rightarrow$ * hoe te versimpelen en samenvoegen.

* proberen zo weinig mogelijke negatieve impact op andere landen.

* zoeken naar natuurinclusieve oplossingen.

* in vesteringen in NB + infra $\Rightarrow$ rekening houden met klimaatbestendigheid.

* circulaire economie $\Rightarrow$ de opbouw kan leiden tot hogere energie-verbod.

* rekening houden met de watervertrekking.

Nieuwe inzichten sinds het vorige klimaatplan

Sinds vorige plan.
- **waarschijnlijk $\Rightarrow$ 85%** vindt dat er anders gekleefd moet worden en **55%** doet aanpassingen. Niers vinden het "overwegend rechtvaardig als klimaatverandering zo effectief mogelijk wordt tegengegaan" $\Rightarrow$ **in te pretabel**. (als mensen met zekerheid niet door een ondergrens zullen).

- klimaatbeleid kan positief bijdragen aan het verlagen van de kosten, **energie onafhankelijkheid + gezondheid**.

- in 2023 $\rightarrow$ 714 energiecoöperaties + 700 bewoners initiatieven.

- ook problemen: net congestie, concurrerende belangen op zee, ruimte **ISSUES** kobalt, lithium, nikel $\rightarrow$ vraag $\rightarrow$

* Technologie: rol van koolstofverwijdering in klimaatbeleid komt steeds meer in beeld. Analyse EU, PBL, Mares TK + advies WKE. - aandacht voor productie en consumptie. Niet alleen stroombeheer.

Koolstofverwijdering.

* Wetenschap: - versnelling klimaatverandering → nieuwe markten en zeilen. Kantelpunten / kritische grenzen voor ons klimaatstelsel. 2023 → heetste jaar ooit gemeten. - Het staat vast dat menselijke activiteiten de opwarming van de aarde versnellen.

Klimaat Dubai EU!

* in 2023 → Dubai afspraken: 3x hernieuwbare energie, 2x efficiëntie. "transitie weg van fossiele brandstoffen in het energiesysteem".

* EU → ambitieus Klimaatwet 2050 → 0. tussendoel aanbesteden van 90% reductie in 2040. Besluitvorming volgt. Meer aandacht voor concurrentievervalsing. 9/9 → Draghi rapport. EU staat voor 3 transformaties: 1) innovatie aanjagen + groeipotentieel vinden in nieuwe tech/sectoren 2) energieprijzen verlagen 3) strategische afhankelijkheid verminderen.

Wat is er gebeurd sinds vorige klimaat plan (voorlezen → blz 20).
Evaluatie PBL klimaatbeleid + onderzoek naar doelmatigheid + doel-treffendheid (CE zelft). **Zonderzochten geweest.**

- vooral sectoraal georganiseerd → moet worden aangevuld met sterkere inzet op systeemvraagstukken.
- rechtvaardigheid → expliciteren.
- beleid heeft positief bijgedragen aan klimaat doelen.
- "er kan niet worden geconcludeerd dat de inzet van subsidies op doelmatige wijze plaatsvindt".
- grotenadruk op bezuigen. minder op leef-belevingswereld. technische verandering.

Het pad naar 2050 (22-23).

- EU context → 2030 ligt grotendeel vast (ETS, ESR, Fit for 55).
- nieuw beleidvoorstellen voor EU tussendoel → 2026.
- emissiebudgetten en puntdeelen ??

- kabinet stuurt met dit plan in op een tweesparenbeleid:
 - 1) koolstofverwijdering als apart spoor naast
 - 2) verdergaande reductie in sectoren.

Bij koolstof verwijdering, in acht nemen:

- onzekerheid in tempo van opschaling technieken.
- beschikbare opslag cap.
- verwachting dat deze cap ook na 2050 nodig is voor negatieve emissies.
- 4 scenario's (blz 26): 0 - 5 - 15 - 15 (34,5 Mt).
- ↳ ETSO, → 0 in 2040 - 2-sector op nul in 2040.
- met het klimaatplan ook een route kaart koolstofverwijdering.

Beleidsmix (analyse Le Delft) → lokaal subsidie, te weinig samenwerking.

Sluitelfactoren tempo maken en vasthouden in de uitvoering van maatregelen.

- energie infra → cruciale basis voor duurzame energiesysteem.
- congestie "hele maatschappij geraakt", één van de grootste remmende factoren in de energietransitie.
- Zonder aanvullende maatregelen ook kV, huishoudens zullen geraakt worden door netcongestie. Inzet op wijknetten kunnen lenige verlichting breiden.
- publieke financiering: Klimaatcommitment getekend door meer dan 50 partijen in de NLse financiële sector in 2019.
- Achreplan Groene en digitale plannen. Naast aantrekken en behouden van technische vakmensen wordt er ook rekening gehouden met de huidige arbeidsmarktcrisis. onderzoek Augustus 2025 → "persoonlijkheid".

omgaan met schaarse

**Sluitelfactoren
omgaan met schaarse
acceptatie / gedrag.**

- energie besparen.
- betaalbaarheid centraal. collectieve systemen → laagste nationale kosten waar komt niet altijd ten goede van de eindgebruiker.
- Nationaal programma energiebesparing → vierjaarsnota 2025 → Streetwachten per sector.
- groene waterstof: niet voor GO en landbouw vóór 2035.
(op korte / lange termijn → aanzienlijke deel in parkeren via waterstof)
- inzet kernenergie.
- nog koolstof nodig ook na 2050 voor chemie + lucht / scheepvaart.
↳ zoveel mogelijk duurzame bronnen (+ vraag reduce).
↳ biograndstoffen + recyclaat + synthetisch.

maatsch acceptatie + gedragsverandering

- 3 factoren dragen bij aan acceptatie:
 - 1) ervaren eerlijkheid
 - 2) " effectiviteit
 - 3) " impact op eigen leven.

1 Goede quote!

2 Draagvlak is niet
gelijk aan gedrags-
verandering.

Kabinet vraagt advies aan het nationaal burgerberaad klimaat
"hoe we als NL kunnen eten, spullen gebruiken en reizen op een manier die beter is voor het klimaat".

* Transitie in sectoren **Sectoren**.

① **electriciteit**: 2030 80% elektriciteit opgewekt met wind en zon.

- tijdige ontwikkeling nodig van het flexibiliteitsportefolio
"verdere ontwikkeling van hernieuwbare elektriciteit kan alleen in samenhang met".
- toernieuwende vraag moet flexibel.
- pentastudie (Belgie, NL, Lux, Duit, Fr, Oostenrijk, Zwitserland).
↳ minder investeringen in flex nodig als dit geëcoordineerd plaatsvindt.
- Nota ruimte.

② **Go** → beperken energiebelasting, inzet op meer volledig elect wP, inzet op warmtenetten, inzet op meer hybride wP / groengas / waterstof.

③ **industrie**: * 2050 eindbeeld: Industrie klimaatneutraal, ax culair, schaars, modern en competitief. voorlezen 37 → is dit nu of toekomstbeeld?

- * strategische autonomie / levenszekerheid → EU verband.
- * flexibilisering van bedrijfsprocessen cruciaal (DSE).
- electrificatie 2050 → 60% van totale energievraag industrie.

yep... →

* zolang de vraag naar fossiele producten op mondiaal niveau niet afneemt en er schaars is aan voldoende betaalbare groene alternatieve productieprocessen kunnen bedrijven ervoor kiezen langer door te gaan met het produceren van fossiele CO2 intensieve producten en concurrerend te blijven.

prijs van groen energiebronnen, transportkosten van dragers + infra → bepalend voor vestigingsklimaat.

④ **mobiliteit**: om doel te halen (2030) + zicht houden op klimaat neutraliteit in 2050 is sterke aanvullende beleidsinzet nodig.

- elektriciteit: hoofd route.
- minderen/veranderen mobiliteit ⇒ te las mobilia (vergroenen, veranderen, veranderen).
- bunkerbrandstoffen: hangt af van de draagkracht van het energiesysteem + lange termijn duidelijkheid over de vraag.

⑤ **koolstof verwijdering**: definitie IPCC blz 47

Beperkte ruimte in NL → meer kansen voor industriële koolstof verwijdering dan de biologische routes (grootste potentieel → gebruik van geïmporteerde biograndstoffen).

- NL ondergrond biedt aanzienlijk potentieel voor de opslag van CO₂. met name lege gasvelden onder de Noordzee. 1700 Mt volgens EBN. maar nog technisch/economisch onzeker. opslag van NL CO₂ in het buitenland (NW, DK, VK). Yara (2026). ^{Maakte postuma → Dec. geen opslag in buitenland in 2024}
- Koploperpositie verwerven met "innovatie ecosysteem" → opslag in materialen (zoals kunststof).
- 5 uitgangspunten in het beleid (toetsen): voorlezen (blz 49).
- onderscheid tussen tijdelijke (< 100 jaar) en permanente vermen tijdelijk via landgebruik → kwetsbaar door menselijke en natuurlijke factoren.

Voetnoot blz 50 boven in!

voor het beleid en opschaling van koolstofverwijdering wordt gewerkt aan een routekaart koolstofverwijdering, die conform de wens van de TK een eerste uitwerking biedt van een integrale beleidsvisie en beleidsagenda voor koolstofverwijdering en waar ook een innovatieagenda onderdeel van uitmaakt. Preter dekken.

Circulaire economie

- Nieuwe verdienkansen. Inzetten op innovatie.
- Zorgsector → kabinet werkt samen → 13% van nationale grondstofgebruik + 4% van alle afval in NL.
- EU → Circular economy Action plan → integraal beleidspakket.
- recycleerbare ontwerpen.
- NL chemie industrie → sterke internationaal karakter. exporteert 80% van haar producten naar het buitenland (vooral EU).

Beleidsagenda vanaf 54 kaderstellend beleid (EU/NL) + per sector en daarna per "sleutelfactor" → wat wordt er gedaan om te op te lossen. MIER, LAN, aanpak waarde.

voor sleutelfactor "maatschappelijke acceptatie van nieuwe technologie en verandering van gedrag en leefstijl".

"transparant maken welke principes worden toegepast".

- a) realiseren klimaatdoelen.
- b) gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid
- c) bijdrage en ondersteuning naar draagkracht
- d) vervuilen betaalt.

hoe bereiden we ons op onconventionele maatregelen als de doelen definitief uit beeld raken → tijdig signaleren dat maatregelen nodig zijn.

Brede scala aan maatregelen: mitigatie, adaptatie + geoengineering. (7)

- volumebeleid (activiteiten sterk verminderen of stoppen).
- ophopen fossiele brandstoffen in het buitenland om exploitatie te voorkomen (non-profitbeleidsgedrag).
- geoengineering: stralingsbalans beïnvloeden is uitgesloten vanwege aanzienlijke risico's waaronder inherente risico dat de aandacht voor mitigatie verslapt. **ONCONVENTIONEEL.**

- adaptatie: Deltaprogramma (elke 6 jaar geupdate).
- inhoudelijke beoordeling: kosten, baten, risico's.
- internationale context $\Rightarrow$ maar sommige landen eerder geraakt en dus eerder geneigd om besluiten te nemen.
- verkenning van opties voor onconventionele mitigatie zal naar verwachting uiteindelijk in 2026 aan de TK worden aangeboden.

effecten van het klimaatplan Klimaatwet schrijft voor om in het klimaatplan een beschouwing op te nemen van de te verwachten effecten van het klimaatbeleid.

+ aandacht voor: ① Financiële positie huishoudens / maat. org / bedrijven + overheden

effecten op meer punten

② werkgelegenheid (+ scholing)

③ ontwikkeling economie

④ totstandkoming eerlijke / betaalbare transitie

⑤ betrouwbare energievoorziening.

+ biodiversiteit, omgevingsveiligheid, milieu, gezondheid.

$\Rightarrow$ nog geen impact analyse, wel die van de EU.

governance + uitvoering coördinerend minister KGG (eindverantwoordelijk)
 $\rightarrow$ vakministers (landbouw, VRO, OVM) spreekt ze minimaal 3x per jaar !! over de voortgang van het klimaatbeleid....

+ interbestuurlijk.

- samenwerking met mede overheden $\rightarrow$ Bestuurlijk overleg Klimaat + Energie $\Rightarrow$ Rijk, IPO, VNG, Unie van Waterschappen.

- Raad van State $\rightarrow$ jaarlijks beschouwing over de klimaatnota + 5 jaarlijks klimaatplannen.

- NKP (nov 2012) $\rightarrow$ ingesteld om de overheidsplannen te versterken met input vanuit de leefwereld van burgers + rkb.
ophalen, analyseren, agenderen van kansen + knelpunten.

2024 "maatschappelijke aanbevelingen voor het klimaatplan".
+ top van onderop.

- burgerberaad: advies medio 2025. Eind 2025 rechte van kabinet. (8)
- monitoring + evaluatie: Klimaatnota + KEU.
 - ↳ totaalbeeld van realisatie van klimaatbeleid
 - ↳ weergave per ministerie van voornamelijk aspecten realisatie beleid
 - ↳ gevolgen voor handhaving van Duurwillen in het beleid die afwijken van het klimaatplan.
- ↳ werken met de workflowtool (blz 73). **Workflow!**

Raad van state (4 maart 2025) Wat is KP?

- Wat is een klimaatplan? op grond van de klimaatwet eens in de 5 jaar opnieuw vastgesteld. Eerste in 2020. 2022 "beleidsprogramma klimaat" → wijziging eerste klimaatplan.
- Met primair gericht op behalen doelen 2030 (besluitvorming voorjaar 2025!) → als het zal wijzigen: opnemen in klimaatnota 2025.
- Gaat om pad voor klimaattransitie 2030-2050.
- Klimaatwet schijft voor dat de Raad van state wordt gehoord. toetsingskader in 2025 vastgesteld.
- eerste beschouwing in 2019: - blijft van een sterk klimaatbeleid, maar te weinig effectieve maatregelen + missen samenhang.
 - bepleiten: hereniging van productie en consumptie in alle sectoren van de maatschappij + economie ipv lere maatregelen.
 - weinig aandacht voor consumptie patronen
 - markt partijen + burgers beter betrekken.
 - wetgevingsprogramma + aparte minister.

Wat vonden ze in 2019

- EU context: tussendoel, draght rapport + "omnibus voorstellen" → regelgeving vereenvoudigen. versimpelen rapportage verplichtingen.
- uitspraak EFH RH in de zaak Klimaseniorinnen (Zwitserland). Artikel 8 EVRM "individueel recht op effectieve bescherming door de nationale overheid tegen ernstige gevolgen van klimaatverandering".
 - ⇒ doelstellingen formuleren + bewijs leveren dat je adequaat handelt.

Klimaseniorinnen.

- NL → hoog tempo ontwikkeld + programma's → NPRES, NP LW + NPVI, nationaal programma energiebesparing + NP circulaire economie (2023-2030).
- breder perspectief voor klimaatbeleid: verschillende ingrijpende transitie.
 - ↳ onderling verband belijven: geopolitiek, demografisch, beperkte fysieke ruimte.
 - ↳ redenen moet ervan worden doordrongen dat gedrag moet worden aangepast.

① Bedrijven deen te vergroenen → prima. Maar moeten keuzes maken. Volgens het kabinet moeten bestaande toekomstbestendige bedrijven worden ondersteund moet nieuwe bedrijvigheid voor een circulaire economie worden gestimuleerd en moet ruimte baan worden gemaakt voor duurzame maakindustrie.

→ wat er mist is "in hoeverre moeten bestaande economische activiteiten anders worden vormgegeven, ingewijzigd door moeten gaan, of beëindigd. **industrie → wat mist**

→ in kaart brengen van de sterke / zwakte van de sociaal economische structuur (analyse). **Sociaal economische structuur-analyse**

Sociaal economische structuuranalyse: onderzoek die de verdeling van welvaart, inkomen, werk, onderwijs + andere sociaal economische factoren van een samenleving in kaart brengt. Doel: inzicht in de maatschappelijke + economische verhoudingen

- hoe is het inkomen verdeeld / wat is de welvarende situatie?
- wat is het opleidingsniveau. - verschillen in welvaart per regio.
- mannen / vrouwen
- Sociale mobiliteit

Clash GPT

→ begrijpen welke groepen in de samenleving ondersteuning nodig hebben om gelijke kansen te hebben.

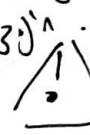
• TK heeft ook verzocht om een toekomstvisie op de economie uit te werken. **Keuzes**

② Tijdig maken keuzes. Formulieren lange termijn doelen goed maar hoe concreet? Beleid moet effectief, stabiel, voorspelbaar + uitvoerbaar zijn.

Duidelijkheid nodig. Antwoord geven op sector. overrijgende vragen:

- welke locaties lenen zich voor vestiging industrie
- aan welke bedrijvigheid minder of geen prioriteit. **antwoord op vragen**
- waar moet ruimte komen voor opschaling hernieuwbare energie.
- waar infra
- Hoe kan worden / werken zo worden ingericht dat het samen gaan met verduurzamingsopgaven.

SNEER ↓ ZX

* "de elektriciteitssector is een belangrijke sector omdat deze de motor voor de verduurzaming in andere sectoren vormt. " het vasthouden aan de doelstelling van klimaat neutraliteit in 2035, laat zien dat de ambities en uitdagingen voor in het bijzonder deze sector groot zijn. Er moet nog veel gebeuren om de ambities waar te maken." netcapaciteit + vrij regelbaar verbruik,

* gebouwde omgeving → stagnatie dreigt na 2035 (/ NEV 2024). alles heeft vertraging opgelopen. " zullen warmtenetten op doelmatige wijze in de toekomstige warmtenetwerf worden

"of is er misschien meer elektrificatie nodig".

(10)

③ afwijking uitroeping van bestaand beleid.

→ aandacht voor coördinatie, realisatie infra, andere blijvende ontwikkeling van waterschap → met door kracht aanpakken.

Belang van samenhang + consistentie in het klimaatbeleid

- alle transitie die gaande zijn in relatie tot elkaar bekijken tegen de achtergrond van factoren als voldoende mensen, water, land en ruimte.
- alles langs de as van klimaatrecht raadselzaamheid leggen.
- Consistentie + voorspelbaar: voorbeeld van de indirecte kosten - compensatie (compensatie voor grootgebruik voor stijging e kosten door EU ETS). 2023 → budget op nul. voorjaarsnota 2024 → geen gesteld met terugwerkende kracht.

tuissendoel: weerspiegelt politiek commitment, geeft duidelijkheid aan de betrokken partijen. Doorrekeningen PBL.

— Onduidelijk —

④ Klimaatrechtvaardigheid

volgens klimaatplan belangrijk uitgangspunt. 4 principes: 1) realisatie doelen 2) gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid 3) bijdrage en ondersteuning naar draagkracht 4) vervuiler betaalt.

- Afdeling begrijpt dat ze keuzes maakt. maar hoe te zorgen voor een eerlijke verdeling van lasten en lasten

in tegenwoordige + internationale klimaatrechtvaardigheid blijven buiten beschouwing.

Mist!

verdelende rechtvaardigheid

- "het kabinet heeft zich laten leiden door onderzoek waaruit blijkt dat de meeste NL beleid als rechtvaardig beschouwen als degene die het meest vervuult betaalt". Mensen denken dan eerder aan grote bedrijven dan aan zijdetelt.
- "behoud van minimale ondergrens" (WRR) komt niet naar voren.

procedurale rechtvaardigheid: participatiestrategie → welke randvoorwaarden hanteren bij o.g. van inspraak en participatie.

Werk aan gedragsverandering!

Niet participeren om het participeren

instrumenten: normeren, bepalen, subsidiëren. Maar waarom niet (11)
faciliteren en compenseren. **5 beleid mix**

beleid mix: pas op met subsidie (geen permanente gedragsverandering + komen terecht bij mensen die toch het gedrag vertonen).

6 Klimaat inclusief begroten

- op grond van de klimaatwet moet KGG budgettaire gevolgen van het klimaat beleid inzichtelijk maken.
 - geeft meer inzicht in de budgettaire gevolgen van klimaatverandering.
 - transparantie in de begroting.

7 Koolstofverwijdering + circulaire economie

- #** klimaatplan zet "steris in" op KGV.
 - geen methode die als enige aan de verwachte behoefte van NL kan voldoen.
 - per saldo benadering + aanzienlijke investeringen (investeringszekerheid)
- belangrijk / noodzakelijk om zowel te werken aan het opstellen van beleid als aan de snelle uitvoering.
 - kabinet verwacht 25-50 Mt in 2040 vooral met bio CCS.
 - beleidsagenda al opnemen in het klimaatplan.

8 circulaire economie

- 2050 → prachtig.
- maar enkele plastic recycling bedrijven zijn zelfs failliet gegaan.
- kabinet moet meer bewerkstellingen dat bedrijven die zich toeleggen op circulariteit tot een rendabele bedrijfsvoering kunnen komen.
- meer afdwingbare maatregelen. weinig aandacht. Alleen heffing op plastic in 2028.

Bestuurlijke aspecten

- minister president kan in de ministerraad helpen om KGG rol te spelen
- aandacht van rol mede overheden. besluitvorming kennis, langjarige duidelijkheid over financiële dekking.